

(Somogyiné felvétele)

Uszályok a Tiszán Megélnék a hajózás a Tiszán, s hatalmas uszályok köntek ki a szegedi rakpart mellett. Az uszályok terhe ezúttal műtrágya, amelyet folyamatosan rakodnak ki és szállítanak el, hogy a gazdaságok időben megkapják. Képünk a rakodás egy mozzanatát örökíti meg.

A tógazdaságok korszerűsítése

Az állami tógazdaságok zömmel 40—50 éves tavait a harmadik ötéves terv időszakában kerekén 180 millió forint költséggel felújítják, korszerű építményekkel látják el, és új tavakat is létesítenek. A felújítást, korszerűsítést 8 ezer 500, az új tavak építését 2000 holdra tervezik.

Gyümölcsfacsemeték, szőlőoltványok milliói

A háztáji gazdaságok ellátását intéző földművelésügyi minisztérium közlése szerint az idén a tavalyinál lényegesen korábban, már október második felében, megkezdik a facsemete, a szőlőoltvány, a bogoyógyümölcs szaporítóanyag és a diszfaiskai cikkek árusítását.

A 82 állandó és a 2 ezer 500 ideiglenes telepen szerkezthetik be a háztáji-házikerti termelők gyümölcsfacsemete-, illetve szőlőoltvány-szükségletüket. 1970-ig kerekén tízmillió törzses gyümölcsfacsemetét, tizenhárommillió szőlőoltványt és korlátlan mennyiségű bogoyógyümölcs szaporítóanyagot kell forgalomba hozni a háztáji-házikerti szőlők és gyümölcsösök rekonstrukciójához. Törzses gyümölcsfacsemetéből az elmúlt évihez képest egymillióval több, együttesen 2—2,5 milliót kapnak a háztáji gazdaságok.

Szőlőoltvány az elmúlt évben gyakorlatilag még nem volt kapható a földművelésügyi minisztérium közlése szerint. A háztáji gazdaságok számára a szőlőoltványt az elmúlt évihez képest egymillióval több, együttesen 2—2,5 milliót kapnak a háztáji gazdaságok.

Gülbaba, Mindenes és társai

A csapadékos, hűvös nyár kedvezett a burgonyának: évek óta nem volt ilyen termés. Ebben — az időjárás kivételével — igen nagy szerepet játszott a rendszeressé vált két-háromévenkénti fajtafelújításnak. De sokat javult a burgonyatermés minősége is. Az idén már az ország minden vidékén a sajátos éghajlati és talajadottságoknak, a fogyasztók igényeinek legjobban megfelelő fajtaikat termesztették.

Az idén remélhetőleg minden igényt ki tudnak elégíteni a háziasszonyok körében igen kedvelt Gülbaba fajtából. Ugyancsak nagyobb készletek állnak rendelkezésre a kiváló kisvárdai Rózsából, továbbá a Somogyi sárga, Somogyi kifli, a Somogyi korai, valamint az Aranyalma, a Mindenes és a hollandiai származású Binte fajtából is.

A marxizmus új tanárai

Szegeden tegnap délelőtt kedves ünnepség színhelye volt a megyei pártbizottság tanácssterme. A megyében először került sor a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetem szakosított tanfolyama végzős hallgatóinak diplomaosztására. Húsz ember hétvévi kemény tanulására került most a végső pecsét: a marxizmus—leninizmus hivatott oktatói lettek, főiskolai végzettséggel.

Az ünnepségen megjelent Szilágyi Júlia, a megyei pártbizottság agitációs és művelődéspolitikai osztályának vezetője is. A végzősöket Szabó Gáborné, az esti egyetem igazgatója köszöntötte, majd átadta az oklevelet a végzősöknél.

Az új diplomások nevében Szalma Gézáne szegedi végzős köszönte meg a tanárok áldozatkész munkáját és tett ígéretet arra, hogy a marxizmus új tanárai tudásuk legjavát adják a kommunista és munkáspártok eszméi terjesztéséhez.

Elhunyt Szijártó Lajos elvtárs

Szijártó Lajos elvtárs, a párt és a munkásmozgalmat régi harcosa 70 éves korában elhunyt. A hamvasztás előtti búcsúztatása október 5-én, szerdán délelőtt fél 12-kor lesz a Kerepesi temetőben. A barátok és a harcostársak 11 órától rohajtják le kegyeletüket az elhunyt ravatalánál. (MTI)

Szerb — magyar: egy testvér

Negyedszázada végezték ki Kiss Ernőt és Gaisin Grozdát

Holnap lesz huszonöt éve, hogy a Csillagbörtön első udvarának jobb oldali szárnyában föllállított akasztóra előtt Komlóssy Albert ügyész harsány hangon megszólalt:

— Állami ítéletvégrehajtó, teljesítse kötelességét!

A bitófa alatt a 32 éves Kiss Ernő, zombori kárpitossegéd, két gyermek apja állott. A bíróság „a Kormányzó mint Legfelsőbb Hadúról kapott különleges felhatalmazás alapján” a honvédezőnk főnöke által 1941. április 22-én, a zombori törvényszék által pedig augusztus 17-én kihirdetett statáriumi szellemében „az állam és a társadalmi rend erőszakos felforgatására irányuló bűntett” miatt ítélté halálra. A statáriumi kihirdetése után pár nappal tartóztatták le, augusztus 31-én veressel beismerté a vádat, szeptember 9-től 11-ig a szegedi törvényszék második emeleti, nagy esküdtársi tárgyalótermében tartott eljárás végén halálra ítélték. Kegyelemre nem tartották méltónak: szeptember 28-án „legfelsőbb hely”, a kormányzó „szabad folyhat engedett az ítélet végrehajtásának”. A leirat október 2-án délután érkezett Szegedre. Másnap reggel 9-kor Paraszky Gyula törvényszéki elnök közölte a végzetes

döntést Kiss Ernővel. A rögtönbíráskodás szabálya szerint az ítéletet két órán belül végre kellett hajtani. Fél tizenegyre Bogár János fehér kendővel takarta le áldozata fejét. Az ítéletet végrehajtották...

Ugyanezen a napon, délután öt órakor ismét működött a bakó. Ugyanazon a bitófán végezte fiatal életét egy 21 éves úvidéki lány, Gaisin Grozda. Szeptember 19-én este barátnőjével, a 19 éves Stankov Natáliával fölrobbantották az úvidéki német kőnyvkereskedést. Durranó kőanyaguk rojtjósínörjűt akarták meggyújtani egy volksbundista porcelánkereskedő üzleténél, amikor elfogták őket. A statáriális tárgyalás — amelynek szünetében végezték ki Kiss Ernőt —, alig néhány óráig tartott. Fél 3-kor hirdették ki az ítéletet. Gaisin Grozdát halálra, fiatalkorú társát 14 évre ítélték el.

Gaisin Grozda utolsó órája alatt két levelet írt. Az egyikben apjától búcsúzott el, a másikban életben maradt társától. Arra kérte őt: őrizze meg emlékeit.

A szőke, sovány, alacsony kis szerb lány és fiatal magyar kommunista vezető együtt áldozta életét a fasizmus elleni harcban. Kiss Ernő 25 éves korában a Baranya megyei Vörösmarton kapcsolódott be a kommunista mozgalomba, amely a királyi Jugoszláviában egyszersmind a nemzeti kisebbségek, így a magyarság jogainak, érdekeinek védelmezője is volt. Védője, Gresz György, érvelt is ezzel, de hasztalan, az osztrályi bíróság a fasizmus elleni agitációját nem bocsátotta meg. Szász Dezső ügyész ostoba frázisokkal tele vádbeszédében elretentő példát követelt. „Kiss Ernő kezdeményező és vezető szerepe kétségtelen” — mondotta. Négv társának ügyét rendes bíróság elé utalták, őt, a

dél-baranyai parasztmozgalom vezetőjét, a Zomborkörnyéki ellenállási mozgalom szervezőjét, kivégezték. Gaisin Grozda Zsabilyán született. Ott, ahol a Hideg napok borzalmainak jó része pár hónap múltán lejátszódott, Gaisin Grozda tudta, miért harcol. Tudta, hogy felt kell adnia az ellenállásra.

Jelkép, hogy negyed századdal ezelőtt, a fasizmus ellen egyszerre áldozta életét egy fiatal magyar férfi és egy ifjú szerb lány. Több mint két évtizeddel előbb a szegedi költő, Juhász Gyula, szerb barátjára, Manojlovics Tódorra emlékezve, az első világháború borzalmainak tanulságul írta le cikke fölé a címet: „Magyarok, szerbek: emberek”. S írásában ünnepelte a két szomszédnép barátságát, történelmi sorsközösségéből fakadó testvériségét, azt, amit Németh László testvériségnek nevez. Tömörkény Istvánnak van egy szokatlanul harcos hangú, humanista vallomást tevő novellája, amelyben elítéli a szerbeket és a magyarokat egymás ellen uszítókat („aj és felekezeti”). Móra Ferenc ugyanezt a történelmi tanulságot ismétli meg humoros hangú, mégis intően komoly elbeszélésében (Harmadikon). József Attila a Dunatáj népeinek összefogásáról énekelt, bizva benne, hogy „a harcot, melyet őseink vívtak, békévé oldja az emlékezés”.

S mégis hasztalan volt. A népek legjobbjainak figyelemzetése ellenére a második világháborúban sikerült újból egymásnak ugrasztani a két népet. Csak kevesek, a Kiss Ernők és a Gaisin Grozdák tudták, hol a közös ellenség: a fasizmus, az embertelenség, a zsarnokság. S a főlzabradulás után a költő így írt csillagbörtönbeli társához:

Csak ne feledd, amiről Szegeden az öbnvveléltti Szörnyű szövöszékek kerékét igazítva beszélünk: Szerb — magyar: egy testvér. Egy ellenünk a nyakunkon, ölte le hű fiaink, hurcolta el dús aratásunk. Egy legyen az örömünk is hát, Szabadút Duna-tájunk béke hazája legyen.

A negyedszázados évforduló, itt Szegeden, a „ugoszláv—magyar barátság, a szomszéd szocialista országok testvériségének emlékeztető alkalma. Gaisin Grozda arra kérte barátnőjét, ne feledje emlékeit. Két

nép emlékezik most rá és a mártírhalálban társára, Kiss Ernőre. Két nép tiszteleg jeltelen sirjuk előtt, s fogadja, hogy többé nem engedi a gyűlölség vetését bérni.

PÉTER LASZLÓ

„Mindennap ott van az asztalunkon...”

Fiatal „péklegények” vallomása a szakmáról

Mindig szerettem pékekhez járni. Szerettem nézni a hosszú lapátokat, a fehérnadrágos pékeket, ahogy gyorsan benderítik rajta a kenyeret, szerettem a friss kenyérszagot és a „serclit”. Aztán „a bolti” kenyér is jó lett, annyám nem dagasztott többé. A pékeknek csak a hírt hallottam, azt is arról, hogy fogynak, nincs utánpótlás.

A Szegedi Sütőipari Vállalatnál, illetve az Élelmiszeripari Technikumban két évig nem tudtak sütőipari tanuló osztályt indítani. Minimális jelentkező akadt csak. De most: Csongrád megyéből huszonötven jelentkező, s ebből kilencen vannak a szegedi vállalatnál.

Az egyetlen szegedi, Keresztes János: — Egy ismerősöm, a Schléizinger Laci mondta, hogy idejőjtek. Ő is pék. Jó szakma ez, nem nehéz, meg lehet szokni... Jancsi most végzett a Zalka Máté általános iskolában. — Mit szeretés meg...? — Focizni...

A pék soha nem éhez — mondta tréfásan a szülők Széll Jancsinak, aki kitűnő bizonyítvánnyal jött a balástyai iskolából Szegedre, sütőipari tanulóknak. — A pályaválasztási könyvben megkérdeztem az a szakma, a szüleim se elleneztek... Aztán Kisteleken is voltam üzemlátogatáson. És örülök most már, hogy élelmiszeripari tanuló leszek...

— Én eredetileg szakácsnak készültem, de nem indult ilyen csoport, nem lehetett jelentkezni — mesélte a kondorosi Bakó Jancsi. — Aztán nálunk a sütőüzemről Asztalos elvtárs bejött az iskolába az igazgató úrhoz, hogy ide lehet jelentkezni.

Kilencedik gyerek otthon, Makón, Ördög Imre. Tavaly végezte a nyolcadikat, utána dolgozott a szegedi vasútnál, kifutó volt ötszáz forintért, és segített a szülőknek a földeken.

Hogy a pékekről, a szakmájáról mi a véleménye? — Fizikailag és az egészségre nem ártalmas. És tisztán. Szüleim is azért örültek, hogy jó szakmám lesz, meg hogy kollégista vagyok, s nem kell a négyórás vonattal bejárnom, ha gyakorlatra az üzembe megyünk.

A kollégium? — Elég jó. Meg kell szokni. Az üzembe még ezután látogatunk.

Van, aki motorszerező, autószerelő akart lenni, de nem volt alkalmuk ilyet tanulni ezeknek a többségükben falusi, tanyai gyerekeknek. Vagy mint Bleier Pista, vidáman megjegyzi: — Különböben is Tiszán lehet rekeszteni velük. Belőlünk meg nem sok lesz, keresni is lehet, nem túl nehéz, gépesített és tiszta is. — Érdekes, a tisztaságot mindenki megemlíti a kenyerek között...

Dr. Halász Lászlóné osztályfőnök:

— Munkaruhát, kollégiumi ellátást, ösztöndíjat kapnak a gyerekek. Aranyos kis osztály lesz ez. S remélem, ügyes szakemberek...

Mert a „pékinasok” ugyanolyanok, mint a többi ipari tanuló: a lakatosok, szerelők, festők, fodrászok. Csak éppen kenyeret csinálnak. Ami mindennap ott van az asztalunkon.

J. A.

Épülő pedagóguslakások

Mint ismeretes, a Művelődésügyi Minisztérium egyike, korábban közreadott rendelete kedvezményes lakásépítési kölcsönhöz juttatja azokat a pedagógusokat, akik lakás gondokkal küzdenek. Ezt a kölcsönt eredetileg azok a tanítók, tanárok kaphatták meg, akik a községekből éltek, illetve olyan városokban, ahol sem állami, sem szövetkezeti lakásépítés nem folyik.

A minisztérium ezt — a jogosan túl szigorúnak tartott — rendeletét megváltoztatta, és több olyan városi pedagógusnak is megadta a kedvezményes kölcsönt, akinek állomáshelyén épülnek állami és szövetkezeti lakások. Csongrád megyében így Hódmezővásárhelyen 13, Makón pedig 9 pedagógus

kapott házipítési kölcsönt. A szegedi járás községeiben összesen 17 új pedagóguslakás épül a kölcsönadta kedvezményekkel: Tápén 5, Kiskundorozsmán 3, Sándorfalván 2. Ülésen ugyancsak 2, Kisteleken, Pusztaszere, Bakson, Ruzsán és Cselgelen pedig 1—1 tanár vagy tanító épít kedvezményes kölcsönrel lakást. Ezek a családi otthonok már többségükben épülnek s az év végére mintegy 50 százalékuk el is készül.

Csongrád megyében egyébként 267 kérvényező közül eddig 64-en kaptak kölcsönt, amelyet a kölcsönvevők 30 év alatt kell visszafizetni. Ez az összeg kamatmentes és a felépített ház is adó- és kamatmenteséget élvez majd.